

skim, Instytutu Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk oraz Wydziałów Prawa Uniwersytetu M.V. Łomonosowa w Moskwie i P.G. Demidowa w Jarosławlu, a także włoskim Centro Romanistico Internazionale i Uniwersytetem w Sassari. W Konferencji uczestniczyło ok. 150 osób (w tym z Belgii, Białorusi, Czarnogóry, Chorwacji, Hiszpanii, Izraela, Niemiec, Polski, Rumunii, Serbii, Ukrainy i Włoch). Z Polski udział wzięli, dr Sławomir Godek z UKSW, dr Piotr Niczyporuk z UwB, prof. Anna Pikulska-Robaszkiewicz z UŁ, mgr Dagmara Skrzywanek z UŁ, prof. Witold Wołodkiewicz z UW, prof. Maria Zabłocka z UW i prof. Jan Zabłocki z UKSW. Konferencję rozpoczęło *Gaudeamus igitur*, a po wystąpieniach inauguracyjnych obrady poprzedziło *Ave Maria* w wykonaniu uniwersyteckiego zespołu muzycznego. Obradowano zaś po rosyjsku i po włosku – na sesjach plenarnych bądź w sekcjach. Wygłoszono ok. 100 referatów i komunikatów (ponadto ok. 20 złożono do akt). Tematyka Konferencji była różnorodna. Obok prezentacji klasycznych rozwiązań rzymskich, zarówno z zakresu prawa publicznego jak i prywatnego, wskazywano na wpływ prawa rzymskiego na rozwój poszczególnych instytucji prawnych na przestrzeni wieków, a nawet na możliwość wykorzystania rozwiązań prawa rzymskiego we współczesnych kodyfikacjach. Według zapowiedzi organizatorów referaty będą stopniowo publikowane – tak jak z poprzednich Konferencji – w rosyjskim czasopiśmie *Ius Antiquum – Drevnee Prawo*.

Jan Zabłocki*

WYKŁADNIA PRAWA –
KONFERENCJA WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI
UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO, 27 LUTEGO 2004 ROKU

Dnia 27 lutego 2004 roku odbyła się na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego konferencja poświęcona za-

* Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

gadnieniom wykładni prawa. Była to już piąta doroczna konferencja wydziałowa. Tematy poprzednich to: „Prawo jako instrument przemian ustrojowych w Polsce w latach 1989-1999”, „Etyka prawnika – etyka nauczyciela zawodu prawniczego”, „Nadużycie prawa”, „Prawo polskie a prawo Unii Europejskiej”.

Konferencję otworzył prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski – Dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Powitał on licznie zgromadzonych sędziów Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, sądów powszechnych, przedstawiciele Pałestry, studentów, pracowników naukowych i sympatyków Wydziału.

Na wstępie prof. dr hab. Jerzy Bralczyk (Instytut Dziennikarstwa, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW) wygłosił referat pt. *Gdzie jest tekst? Interpretowanie interpretacji*. Dalsza część obrad została podzielona na cztery panele.

Obradom pierwszego panelu przewodniczył prof. dr hab. Andrzej Mączyński (Wiceprezes Trybunału Konstytucyjnego; WPiA UJ). Referaty wygłosili prof. dr hab. Maciej Zieliński (WPiA Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytetu Szczecińskiego): *Podstawowe zasady współczesnej wykładni prawa*; dr Tomasz Kozłowski (Instytut Nauk o Państwie i Prawie, WPiA UW): *Filozofia wykładania prawa*; dr Tomasz Stawecki (Instytut Nauk o Państwie i Prawie, WPiA UW): *O praktycznym zastosowaniu hermeneutyki w wykładni prawa*; prof. dr hab. Piotr Winczorek (Instytut Nauk o Państwie i Prawie, WPiA UW): *Norma jako spełniona wypowiedź normatywna – problem wykładni*; prof. dr hab. Tomasz Giaro (Instytut Historii Prawa, WPiA UW; Instytut im. Maxa Plancka we Frankfurcie): *Wykładnia bez kodeksu*; prof. dr hab. Katarzyna Sójka-Zielińska (Instytut Historii Prawa, WPiA UW): *Sędzia wobec ustawy w programach kodyfikacyjnych Oświecenia* oraz dr Władysław Kulesza (Instytut Nauk o Państwie i Prawie, WPiA UW): *Wykładnia konstytucyjna w II Rzeczypospolitej – po maju 1926 roku i przed*.

Panel drugi poświęcony był problemowi tzw. wyroków interpretacyjnych Trybunału Konstytucyjnego oraz wykładni konstytucji. Obradom przewodniczył prof. dr hab. Janusz Trzcіński (Przewodni-

czący Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów; WPiA UW), a referaty wygłosili prof. dr hab. Marek Safjan (Prezes Trybunału Konstytucyjnego; WPiA UW); prof. dr hab. Andrzej Mączyński (Wiceprezes Trybunału Konstytucyjnego; WPiA UJ); prof. dr hab. Lech Gardocki (Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego; WPiA UW) oraz prof. dr Marijan Pavčnik (Uniwersytet w Ljubljanie).

Obradom panelu trzeciego przewodniczył prof. dr hab. Adam Brzozowski (WPiA UW). W jego trakcie zaprezentowano następujące referaty: prof. dr hab. Ewa Łętowska (sędzia Trybunału Konstytucyjnego; Instytut Nauk Prawnych PAN): *Tezy o opisowej wykładni prawa*; prof. dr hab. Adam Zieliński (Instytut Prawa Cywilnego, WPiA UW): *Aktualne problemy wykładni prawa cywilnego*; Konrad Osajda (student WPiA UW): *Znaczenie zasad prawa dla wykładni prawa cywilnego*; dr Jarosław Wyrembak (Instytut Prawa Karnego, WPiA UW): *Zasadnicza wykładnia znamion ustawowych przestępstwa*; dr Cezariusz Sońta (Instytut Prawa Karnego, WPiA UW): *Wybrane zagadnienia granic wykładni w prawie karnym w świetle zasady 'nullum crimen sine lege'*; mgr Michał Królikowski (Instytut Prawa Karnego, WPiA UW): *O dopuszczalności retroaktywnego stosowania wykładni w prawie karnym*.

Obradom panelu czwartego przewodniczył prof. dr hab. Hubert Izdebski (WPiA UW). Z referatami wystąpili prof. dr hab. Michał Kulesza (Instytut Nauk Prawno-Administracyjnych, WPiA UW): *Wykładnia systemowa – zagadnienie źródeł prawa administracyjnego*; prof. dr hab. Ludwik Florek (Instytut Nauk Prawno-Administracyjnych, WPiA UW): *Wykładnia prawa pracy zgodna z prawem wspólnotowym*; dr Anna Zawadzka (Instytut Prawa Międzynarodowego, WPiA UW): *Celowościowa wykładnia prawa wspólnotowego w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości*; dr Karol Karski (Instytut Prawa Międzynarodowego, WPiA UW): *Wpływ umowy międzynarodowej na interpretację prawa wewnętrznego na przykładzie Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego*.

W dyskusji poruszane były takie zagadnienia jak zasady wykładni prawa oraz filozofia wykładni prawa. W szczególności wiele głosów dotyczyło tego, czy można mówić o zasadzie *clara non sunt interpre-*

tanda. Ponadto wskazywano zarówno na problemy, z którymi musieli się borykać nasi przodkowie, jak i na te aktualne dziś. Zwrócono uwagę na specyfikę wykładni w poszczególnych dziedzinach prawa: w prawie konstytucyjnym, cywilnym, karnym, administracyjnym oraz w prawie pracy. Nie zabrakło też rozważań dotyczących wykładni europejskiego prawa wspólnotowego oraz wykładni prawa krajowego w związku z obowiązującymi umowami międzynarodowymi i prawem wspólnotowym. Najwięcej emocji wzbudził jednak problem tzw. wyroków interpretacyjnych Trybunału Konstytucyjnego. Swoje stanowisko w tej sprawie zaprezentowali sędziowie Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego oraz przedstawiciele doktryny. Przy okazji przypomniano historię instytucji wiążącej wykładni w powojennej Polsce, a także przebieg prac nad Konstytucją z 1997 roku. Padło wiele propozycji rozwiązania obecnie istniejących wątpliwości co do relacji pomiędzy SN a TK, ale pojawiły się i głosy, że konflikt jest nierozwiązywalny nie tylko *de lege lata*, ale także *de lege ferenda*.

Podczas konferencji ogłoszony został werdykt Kapituły Nagrody Wydziału Prawa i Administracji UW: nagroda za wybitne osiągnięcia naukowe w zakresie prawa w roku akademickim 2002/2003 przyznana została prof. dr hab. Elżbiecie Skowrońskiej-Bocian.

Pod koniec bogatego w wydarzenia dnia głos zabrał prof. dr hab. Piotr Winczorek, który podsumował przebieg konferencji i zapowiedział, że zaprezentowane na niej referaty wraz z głosami w dyskusji zostaną zamieszczone w tradycyjnie już wydawanych materiałach pokonferencyjnych.

Konferencję uroczyście zamknął prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski. Zaprosił on przy tym na mającą się odbyć w ostatni piątek lutego 2005 roku konferencję poświęconą zagadnieniu „Jednostka wobec władzy publicznej”.

Aleksandra Gawrysiak-Zabłocka*

* Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego.